

Iz mojih detinskih dni.

Pripoveduje Anton Antonov.

(Dalje.)

7. Pravljica o zakletem gradu in začarani kraljični.

amica, mamica jutri gremo Francek, Pepček in jaz živino past,“ sem nekoč naznanil svoji mami kar v eni sapi.

„Prav, prav! Samo varovati se moraš, da se ne ubodeš; čevljev ne sezuvaj, in po skalah tudi ne plezaj. Lahko si zlomiš nogo. In strupene kače in gadje so po takih skalah,“ me je poučila mamica.

„Mamica, kakšne so pa take kače, ali so velike,“ sem vprašal radovedno.

„Majhne so in velike, mlade in stare,“ mi odgovori.

„Ali so tiste kače tudi zaklete in začarane deklice?“

„Ne, ne, dragec moj; toda strupene so in zelo, zelo nevarne.“

„Ranjka babica pa je nam pravila povest o zakleti kači.“

„Pa tista zakleta kača ni bila strupena in tudi ne nevarna. Ljudje so se je bali, ker je bila zelo grda in velika.“

„Pa, mama, saj je morala biti lepa, ker je imela svetlo zlato krono na glavi. Mama, ali imajo tudi kače zlate krone na glavi?“

„Ne, ne, ljubček moj, nimajo,“ mi odgovori mamica.

„In govoriti tudi ne znajo?“ vprašam jaz.

„Seveda ne znajo,“ mi odgovori.

Čudno se mi je vse to zdelo. Kača, ki mi je o nji pravila ranjka babica, je pa govorila z ljudmi. Saj se še natanko spominjam, ko nam je pripovedovala pravljico o zakletem gradu in začarani kači.

Velik in lep je bil tisti grad. V njem je bila zares krasna kraljična, stara komaj sedem let. Tistikrat pride vanj grda in umazana ciganka, da ukrade lepo deklico. Posreči se ji, da jo odnese iz grada. Toda straža jo dohiti, ji vzame kraljično, ciganko pa pobije na tla.

Toda ciganka ni bila nič drugega kakor zlobna čarovnica; potuhnila se je tedaj, potem pa odšla v visoko goro, prisegaje maščevanje gradu in njegovim prebivalcem.

Minilo je nekaj let po tem dogodku. Kraljična je bila že odrastla in je tudi že popolnoma pozabila tisto ciganko.

Zgodilo se je pa, da je kraljična po svoji dobrodušnosti in krasoti zaslovela tja v deveto deželo. Tam so jo hoteli imeti za svojo kraljico. Že so bile dokončane vse priprave v tisti deveti deželi, da dostojno sprejmo svojo lepo in dobro kraljico...

Tiste dni pa je prišla ona grda ciganka-čarovnica v grad ter poprosila kraljično prenočišča. Ona ji je dovolila ter jo sprejela pod streho, ne da bi slutila, koga je sprejela.

Tisto noč, preden bi bila imela oditi kraljična v deveto deželo, pa je izpolnila čarovnica svojo pred tolikimi in tolikimi leti izgovorjeno besedo ter izvršila svoje grozno maščevanje.

Ko pride zjutraj kralj s svojim številnim in bogatim spremstvom iz devete dežele po kraljično, je ni bilo v gradu. Zastonj so jo iskali povsod; žive duše ni bilo nikjer. Z žalostnim in potrptim srcem so se vrnili brez kraljične domov.

Grda čarovnica se je bila izpremenila v veliko grdo žabo; kraljična je bila izpremenjena v kačo z zlato krono na glavi. Lazila je po grajskem obzidju; stražo in služinčad pa je potvorila huda ženska v trdo in mrtvo kamenje.

Po kraljevem odhodu je poklicala zlobna čarovnica zakleto kraljično k sebi ter ji rekla: „Dolgo se boš še plazila po teh zidovih. Vsakdo, ki te zagleda, bo zbežal pred teboj. Rešitelj ti bo tisti človek, ki se te ne bo ustrašil in bo govoril s teboj. Reci mu, naj te preseka čez sredo, in rešena boš. Pa to bo še-le čez dolgo, dolgo vrsto let.“

Začarovana kača se je od gorjá zvila v svitek. Grda čarovnica pa je izginila.

Minilo je od tedaj mnogo let. Že dokaj deset- in petdesetletij, a velika in ostudna kača s svetlo krono na glavi se je še vedno plazila po grajskih zidovih, in rezkogrozno so rožljali dragulji v njenem trupu.

Vsakdo, ki je zagledal to kačo in začul njeno strašno rožljanje, je zbežal. Ali vendar je prišel čas rešitve.

Nekega poletnega dne je bilo zelo vroče, popoldne. Mlad fant je pasel precej daleč od tistega zakletega gradu ovce in goved.

Huda poletna vročina ga je prisilila, da je legel v hladno senco ter precej trdno zaspal.

Ko se mladi pastir prebudi, ni bilo živine; samo ovce so se pasle okoli njega. Skoraj da se ga je polastil obup.

„Iskat bi šel živino, ali kam naj z drobnico,“ si je mislil. „S seboj jo ženem, dokler ne najdem živine.“

Sklenjeno, storjeno! Gnal je pred seboj ovce in iskal izgubljene živali vsevprek. Nič ni izbiral. Kamor so ga zanesle noge, tja je pa šel.

Slučajno je prišel tudi pred zakleti grad ravno na tisto stran, na kateri se je solnčila velika začarana kača z zlato krono na glavi.

„Če je šla moja živina tod-le, pa jo je gotovo videla ta velika kača,“ je rekel pastir napolglasno samsebi. „Škoda, da ne zna govoriti, vprašal bi jo.“

„Saj znam govoriti,“ se je tedaj oglasila ostudna kača z lepim človeškim glasom ter se jela plaziti proti pastirju. Pri vsakem njenem pregibu pa so strašno rožljali dragulji v njenem trupu.

Ta nenavadno lepa govorica, krona na glavi in rezko rožljanje je pastirja neznansko osupnilo.

Ko se je pa kača ustavila pred njim ter se zvila v klopčič, ne da bi mu storila kaj žalega, se je pastir ojunačil ter ni zbežal pred njo.

„Dragi prijatelj! Nisem videla, tvoje živine,“ je rekla kača, „a nisem je videla. Ali poslušaj me! Ti si prvi človek, ki ne bežiš pred menoj. Zato ti povem, da jaz nisem kača, ampak vanjo sem le spremenjena. Dolgo vrsto let že čakam rešitve. Sedaj si prišel, ljubi pastir! Vzemi nož ter me prereži čez sredo! In rešena bom. Pusti živino, naj gre, kamor hoče. Za zahvalo dobiš mene in vse moje premoženje v dar.“

Pastir se je še nekaj časa pomišljal, potem pa je storil, kakor mu je velela začarana kača.

Ko jo je prerezal, tedaj je stopila predenj krasna deklica vsa v blesku zlatih in srebrnih draguljev. Grad pa se je takoj oživil. Straže, izpremenjene v belo kamenje, in vsa služinčad je spet začela živeti.

Kraljična je peljala pastirja v grad. Svoji družini pa je ukazala, da je odslej pokorna njej in njenemu rešitelju - pastirju, ki je takoj potem oblekel ženitvanska oblačila.

Ta povest me je torej tako daleč zapeljala, da sem mislil: vsaka kača govori kakor mi; nosi krono na glavi ter rožlja, ko se plazi po tleh.

Do Jordana in Nila.

(Nadaljevanje.)

Komu niso znane zgodbe o Mrtvem morju, o Jordanu, o Caheju v Jerihi in o človeku, ki je padel med razbojnike na poti od Jeruzalema v Jeriho? Vse te zgodbe so vzpodbudile med nami nad 180 jeruzalemskih romarjev, da smo se odločili obiskati tudi te kraje, akoravno se nam je zatrjevalo, da je potovanje tja nevarno in naporno.

Bilo je v ponedeljek, 12. septembra 1910. Ob Francoskem gostišču je stalo čez štirideset nerodnih kočij in pokritih voz, v katere je bilo vpreženo po troje kónj. Po šesti jutrajni uri zasedemo te za nas pripravljene vozove po štirje in štirje, kakor smo se slučajno zbrali, ne vprašaje: kdo si in odkod? Saj smo si bili romarji kot bratje in sestre med seboj.

Pokadilo se je za nami, ko smo se spustili v dir po prašni cesti dol do damaških mestnih vrat in dalje za mogočnim mestnim obzidjem z mnogoštevilnimi stolpiči, mimo takozvane Jeremijeve votline, prostorne kot precejšna okrogla cerkev, noter v dolino Jozafat, mimo kraja, kjer je bil kamenjan prvi mučenec sv. Štefan. Čez kamenit most nad suho strugo potoka Cedrona smo prišli pred vhod podzemske cerkve groba Marije Device in njenega vnebovzvetja in jo zavili mimo gruče pomilovanje vzbujajočih bolnikov-gobavcev, z objedenimi in od trupla visečimi telesnimi deli, pod vrtom Getzemani na cesto, ki se vije ob južnem pobočju Oljske gore skozi Betanijo vzhodno proti Jerihi.

Jordanska dolina z Mrtvim morjem leži do 1200 m nižje kot Jeruzalem, pač zato se spusti cesta takoj nekoliko od Betanije dalje v serpentinah (kot